

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2414/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 49.Pkf.630.708/2024/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Spronz Júlia ügyvéd) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Fővárosi Törvényszék 49.Pkf.630.708/2024/3. számú végzése, valamint a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 42.Pk.50.669/2022/3. számú végzése ellen. Álláspontja szerint a támadott bírósági végzések sértik az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy tényállása szerint az indítványozó és az alapügy alperese között szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránti perben a Fővárosi Törvényszék (2020. január 23-án született jogerős ítéletével) mindkét közös kiskorú gyermekük szülői felügyeleti jogának gyakorlására az alapügy alperesét jogosította fel. Ezen ítélet az indítványozó részére az alábbiak szerint biztosította a gyermekekkel való kapcsolattartást: az indítványozót a gyermekekkel való kapcsolattartás minden páros héten pénteken az iskolaidő végétől, de legkésőbb 15 órától a következő hétfő reggeli iskolakezdésig, tanítás-nevelés nélküli nap esetében 10 óráig illeti meg; emellett pedig az indítványozó minden héten szerdán az iskolaidő végétől, de legkésőbb 15 órától 19 óráig jogosult a gyermekekkel kapcsolatot tartani. A szülői felügyeleti jogot és a kapcsolattartást rendező jogerős ítélet szerint a felek kötelesek egymást a kapcsolattartás akadályáról hitelt érdemlő módon, lehetőleg 48 órával korábban tájékoztatni. Az elmaradt kapcsolattartást pedig a következő hét kedden azonos időtartamban, hat hónapon belül kell pótolni.

- [3] Az indítványozó fiatalabb gyermekével 2021. december 8-án elmaradt kapcsolattartásának végrehajtása iránt 2022. január 7-én terjesztett elő kérelmet a Budapesti II. és III. Kerületi Bírósághoz (a továbbiakban: elsőfokú bíróság). Ezen kérelmében az indítványozó előadta, hogy 2021. december 5-én kapott egy e-mailt az alapügy alperesétől, amelyben a december 8-ai kapcsolattartást indokolás nélkül lemondta. Az elmaradt kapcsolattartás pótlására később sem került sor (az alapügy alperese a december 11-én és a december 14-én esedékes pótlási időpontot is lemondta). Emellett fontos körülményként merült fel, hogy a 2021. szeptember 24-27-ei hétvége óta valamennyi hosszabb kapcsolattartás és 2021. november 3-a óta a rövid kapcsolattartások is elmaradtak.
- [4] Az alapügy alperese ellenkérelmében kifejtette, hogy fiatalabb gyermekük az előző évek zökkenőmentes kapcsolattartása után (számára teljesen váratlanul) közölte, hogy nem akar átmenni az édesanyjához, és semmiképpen nem akar ott aludni sem, ezért kérte édesapját, hogy mondja le a találkozót. Az ezt követő hetekben a szerdai találkozókra még nagy nehezen rá tudta venni a gyermeket az alapügy alperese, de ezt követően a gyermek a további találkozóktól kategorikusan elzárkózott. A kapcsolattartási időponthoz közeledve a gyermek olyan pszichikai és mentális állapotba került, hogy az alapügy alperese felelős szülőként nem tehetett mást, mint hogy lemondja a találkozót. A gyermek később határozottan elzárkózott az édesanyjával való találkozótól, ahogy a pótlásra kijelölt és egyéb alkalmakon sem akart részt venni (az édesapja kérése ellenére sem).
- [5] Az elsőfokú bíróság a kérelmet elutasította.
- [6] Az elsőfokú bíróság 2023. június 6-án meghozott végzésében kiemelte, hogy nem csak az ügyben kifogásolt, egy napi elmaradt kapcsolattartás kérdésében kellett döntenie, hanem a teljes, 2021 szeptembere óta zajló folyamatot értékelnie kellett. Az eljárásban az elsőfokú bíróság a gyermeket is meghallgatta. Ezek alapján az elsőfokú bíróság arra a megállapításra jutott, hogy nem állnak fenn a végrehajtás elrendelésének a feltételei, mivel a kapcsolattartás az alapügy alperesének fel nem róható okból hiúsult meg. Az elsőfokú bíróságnak azt is értékelnie kellett, hogy az ítélőképessége birtokában lévő, 15 éves kiskorú gyermeknek határozott szándéka, hogy nem szeretne sem beszélni, sem találkozni, sem semmilyen módon kapcsolatot tartani az édesanyjával (a közöttük kialakult rossz viszonyra tekintettel). Ezen helyzetben azonban az alapügy alperesétől nem várható el, hogy a 15 éves gyermekét kényszerítse az indítványozóval való kapcsolattartásra. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság arra a megállapításra jutott, hogy a kapcsolattartás a gyermek oldalán maradt el, az az alapügy alperesének nem volt felróható, ezért a kapcsolattartási szabályok megszegése nem állapítható meg.
- [7] 1.2. Az indítványozó az elsőfokú bíróság végzésével szemben fellebbezéssel élt a Fővárosi Törvényszékhez (a továbbiakban: másodfokú bíróság). Fellebbezésében kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság alaptalanul és indokolatlanul zárta ki az alapügy

alperesének felelősségét a kapcsolattartás meghiúsulásában. Hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú bíróság ugyanezen tényállás mellett, más időszakokra nézve megállapította a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelését, és azt is, hogy ezen időszakokban az alapügy alperese nem tett eleget a kapcsolattartásból eredő kötelezettségének (nem készítette elő a kapcsolattartásra a gyermeket). Kifogásolta továbbá az eljárás elhúzódását, és azt is, hogy a végzés úgy született meg, hogy közben még zajlik a kapcsolattartás megváltoztatására és korlátozására irányuló gyámhatósági eljárás. Arra is hivatkozott az indítványozó, hogy a gyermek meghallgatása általánosságban és nem a konkrét ügyre nézve zajlott, és az arra adott indítványozói észrevételekre az elsőfokú bíróság nem reflektált. A gyermek meghallgatása azért sem tekinthető relevánsnak az indítványozó szerint, mert az alapügy alperese, véleménye szerint, ellene neveli, hangolja a gyermekeket, ezért a nyilatkozat nem volt befolyásolásmentes (sőt az indítványozó szerint az felesleges és a gyermekekre káros is volt). Az indítványozó emellett számos olyan körülményre hivatkozott, amely az alapügy alperese és közötté lévő konfliktusnak a gyermekekre való vélt vagy valós kivetülésére utal. Az indítványozó fellebbezésére az alapügy alperese is válaszolt, amelyben elsősorban az indítványozó felelősségét firtatta a kapcsolattartással érintett kiskorú esetleges labilisabb pszichés állapota miatt.

[8] A másodfokú bíróság a fellebbezést elutasította. A végzés indokolása szerint az elsőfokú bíróság helytállóan és okszerűen döntött. A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy jelen eljárásnak csak az elmaradt kapcsolattartás végrehajtásának elrendelése lehetett a tárgya, a kapcsolattartás szabályainak áttekintése azonban nem. Tehát csak azt vizsgálhatta a bíróság, hogy a kapcsolattartás elmaradása felróható-e valamelyik félnek. E körben a másodfokú bíróság egyetértve az elsőfokú bírósággal arra a megállapításra jutott, hogy a kapcsolattartás elmaradása az alapügy alperesének nem volt felróható. Megállapította továbbá a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság eljárása az eljárási szabályok betartásával, a gyermek meghallgatása pedig a bírói gyakorlat alapján indokolt volt (a meghallgatása során elmondott álláspontja pedig világos és egyértelmű képet alakított ki az érintett kiskorú gyermek és az indítványozó kapcsolatáról). A nyilatkozat alapján a másodfokú bíróság is arra az álláspontra jutott, hogy a kapcsolattartás tartós elmaradása egy gyermeki akarat volt. A másodfokú bíróság szerint nem volt megállapítható, hogy a gyermek véleménye apai nyomásra alakult volna ki, és így az alapügy alperesétől sem volt elvárható, hogy a kapcsolattartásra kényszerítse a gyermeket.

[9] 1.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állította.

[10] Az alkotmányjogi panaszának indokolásában kifejtette, hogy álláspontja szerint az eljáró bíróságok végzései által sérült az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzítette kapcsolattartáshoz való joga. Emellett az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)

bekezdésének a sérelmét is állította, tekintettel arra, hogy az eljárás csaknem több hónapig zajlott, amely időmúlással a kapcsolattartáshoz való joga, az időközben 14 éves korát betöltő gyermekével elenyészett. Kifogásolja továbbá azt is, hogy amíg korábbi kérelmeinek a bíróság helyt adott, és megállapította az alapügy alperesének a felelősségét, addig itt a keresetét a bíróságok elutasították. Álláspontja szerint ugyancsak sérelmes, hogy az ügyben egy, az adott elmaradt kapcsolattartást több hónappal követő nyilatkozatot vett alapul az elsőfokú bíróság. Kifogásolja továbbá azt is, hogy az eljáró bíróságok nem végezték el az alapjogi mérlegelést, sőt az alapjogi sérelem lehetőségét fel sem ismerték.

- [11] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az indítványozó kifejtette, hogy az Alkotmánybíróság már több ügyben is lefektette a kapcsolattartás alkotmányos alapjait. Így pl. a 3067/2021. (II. 24.) AB határozatban kifejtette az Alkotmánybíróság, hogy a különélő szülő és a gyermek közötti kapcsolattartás a családi élet fogalma alá esik és védelemben részesül. Emellett utalt a 13/2020. (VI. 22.) AB határozatra is, amely ugyancsak kiemelte, hogy a gyermek fejlődésében a szülőkkel való zavartalan érintkezésnek alapvető jelentősége van. Az indítványozó álláspontja szerint jelen ügyben még az ítélőképessége birtokában lévő gyermek nyilatkozata alapján sem lett volna megállapítható olyan körülmény, amely már több éve a kapcsolattartás teljes hiányát indokolná. Az eljáró bíróságok nem vették figyelembe az ügy alapjogi érintettségét, nem végezték el az alapjogi mérlegelést (az alapjogok ütköztetése által), és döntésükkel ellehetetlenítették az indítványozónak az Alaptörvény VI. cikkéből is fakadó kapcsolattartási jogát. Mindebből következően azonban az indítványozónak nem maradt jogorvoslati lehetősége, így azonban ellehetetlenült a szülő-gyermek viszony, ami pedig sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését.
- [12] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban – az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján – kifejtette, hogy bár formailag nem vonták el tőle a bíróságok az eljárás kezdeményezésének jogát, és azt, hogy kérelmében bíróság döntsön, a végzések tartalma alapján azonban jogi igénye érdemi elbírálás nélkül maradt. Ennek oka elsősorban az volt, hogy az eljárás több hónapig zajlott, ez azonban sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [13] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [14] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.

- [15] 2.1. Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [16] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. §-a és az Ügyrend 28. § (1) bekezdése alapján határidőben érkezett.
- [17] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló eljárást kérelmező személy nyújtotta be az ügyet érdemben lezáró bírói végzéssel szemben, amely tekintetében további jogorvoslatnak nincs helye.
- [18] 2.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére hivatkozzon. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában ezen követelménynek eleget tett. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére hivatkozott.
- [19] Ezen alaptörvényi rendelkezések tekintetében megállapítható, hogy az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés *a)* pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. A panaszos megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c)* pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d)* pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntés megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f)* pont].
- [20] 2.3. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele azonban, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [21] 2.3.1. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, tekintettel az Alkotmánybíróságnak a gyermek kapcsolattartáshoz való jogával kapcsolatos, kimunkált gyakorlatára {lásd például: 3067/2021. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [20], [23], [25]–[28]}. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az

Alkotmánybíróság már megállapította, hogy a kapcsolattartás a különélő szülő folyamatos jelenlétét jelenti a gyermek életében. A kapcsolattartás közvetlensége, a rendszeres találkozás és a zavartalan személyes kommunikáció kiemelten fontos része a szülő-gyermek kapcsolatnak. Jellemzően ez a legintenzívebb, és hagyományosan ennek van a legnagyobb szerepe a gyermek személyiségfejlődésében, a személyes kapcsolattartás lehetősége különös jelentőséget kisebbségi gyermek esetén kap a kötődés kialakításában, illetve fenntartásában, az elidegenedés megakadályozásában. A szülő kapcsolattartáshoz való joga azonban nem abszolút jog, amennyiben az a gyermek legjobb érdekét szolgálja, a kapcsolattartáshoz való jog korlátozható, bizonyos esetekben ki is zárható {3067/2021. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [28]}.

- [22] Az elsőfokú bíróság végzése megállapította, hogy a kapcsolattartás elmaradására olyan okból került sor, amely az alapügy alperesének (a gyermek édesapjának) nem felróható. Az indítvány alapján megállapítható, hogy az indítványozó a számára hátrányos bírósági döntést sérelmezi. Azonban az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint „[a]z alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság nem ténybíróság, és nem tartozik a hatáskörébe a bíróságok jogalkalmazása egységességének biztosítása sem, mely az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésének megfelelően a Kúria hatásköre. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság eljárásában az alapügy eldöntése során bizonyítékként figyelembe vett szempontok (így pl. az érintett gyermek nyilatkozatának értékelése) nem tehetőek vitássá, annak megítélése ugyanis a rendesbíróságok (és nem pedig az Alkotmánybíróság) hatásköre. Nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét az a kérdés sem, ha egyes bíróságok az indítványozó állítása szerint hasonló tényállás mellett született ügyeket a támadott bírói döntésekhez képest eltérően ítélnék meg. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza továbbá: önmagában az a tény, hogy az indítványozó nem osztja az ügyben eljáró bíróságok jogi álláspontját, illetőleg az indítványozó szerint valamely jogszabályi rendelkezést az eljáró hatóságok, illetőleg a bíróságok megsértettek, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [23] Az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozza, hogy az indítványozó állításával ellentétben az eljáró bíróságok az ügy alapjogi vonatkozásait felismerték. Mind az elsőfokú bíróság mind pedig a másodfokú bíróság a döntésének meghozatala során ugyanis a gyermek Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése által védett legjobb érdekéből indult ki.

Önmagában az a tény, hogy az eljáró bíróságok mérlegelésének eredményeként arra a következtetésre jutottak, hogy a kapcsolattartás végrehajtásának törvényi feltételei jelen esetben nem álltak fenn, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.

- [24] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány a VI. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemei sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetnek fel, ezért az indítvány ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények egyikének sem.
- [25] 2.3.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét is állította. Az alkotmányjogi panaszra okot adó eljárás elhúzódására vonatkozó indítványozói érveléssel összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint az eljárás elhúzódása miatt bekövetkezett esetleges jogsérelem az Alkotmánybíróság eljárásában nem orvosolható, ugyanis az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy bármilyen formában orvosolja {lásd például: 3054/2023. (II. 8.) AB végzés, Indokolás [21]}. Ezért az indítvány e tekintetben sem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti követelményeknek.
- [26] 3. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság – tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem tett eleget az Abtv. 29. §-ának, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is – az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2024. október 22.

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Márki Zoltán s. k.
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.
előadó alkotmánybíró